

Věc C-358/24

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

16. května 2024

Předkládající soud:

Grondwettelijk Hof (Belgie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

25. dubna 2024

Žalobkyně:

Varo Energy Belgium nv

EG Retail (Belgium) bv

Gilops Group nv

Van Raak Trading nv

Kuwait Petroleum (Belgium) nv

Žalovaný:

Ministerraad (Eerste Minister)

Předmět původního řízení

Čtyři žaloby na zrušení Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector (zákon ze dne 16. prosince 2022, kterým se zavádí dočasný solidární příspěvek k tíži ropného odvětví), který provádí nařízení Rady (EU) 2022/1854 ze dne 6. října 2022 o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Platnost ustanovení nařízení (EU) 2022/1854, jimiž je upraven dočasný solidární příspěvek, a slučitelnost zákona ze dne 16. prosince 2022 s ustanoveními primárního unijního práva a obecnými zásadami

Předběžné otázky

1. Jsou ustanovení nařízení Rady (EU) 2022/1854 ze dne 6. října 2022 „o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie“, která se týkají dočasného solidárního příspěvku, platná v rozsahu, v němž byla tato ustanovení přijata na základě čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie?
2. Musí být v případě kladné odpovědi na první předběžnou otázku článek 14 výše uvedeného nařízení (EU) 2022/1854 vykládán v tom smyslu, že takový příspěvek, jako je příspěvek zavedený zákonem ze dne 16. prosince 2022, „kterým se zavádí dočasný solidární příspěvek k tíži ropného odvětví“, představuje „rovnocenné vnitrostátní opatření“?
3. Je-li odpověď na první a druhou předběžnou otázku kladná, je článek 14 výše uvedeného nařízení (EU) 2022/1854 ve výkladu uvedeném ve druhé otázce v rozporu s články 20 a 21 Listiny základních práv Evropské unie, jestliže připouští jednak přijetí vnitrostátního opatření, které se použije jak na registrované ropné společnosti působící v odvětví surové ropy a rafinace, tak i na registrované ropné společnosti působící v oblasti distribuce, a jednak přijetí vnitrostátního opatření, které se použije na registrované ropné společnosti, které byly v roce 2022 určeny jako primární účastníci pro naftu, plynový olej a benzínové produkty, ačkoliv toto opatření neplatí pro registrované ropné společnosti, které v roce 2022 nebyly určeny jako primární účastníci pro naftu, plynový olej a benzínové produkty, ani pro primární účastníky u jiných kategorií produktů, jako je lehký olej a kerosin, ani pro společnosti působící v odvětví uhlí a zemního plynu?
4. Musí být článek 30 Smlouvy o fungování Evropské unie vykládán v tom smyslu, že takové opatření, jako je opatření stanovené ve výše uvedeném zákoně ze dne 16. prosince 2022 k tíži registrovaných ropných společností, které byly v roce 2022 určeny jako primární účastníci pro naftu, plynový olej a benzínové produkty, představuje zakázaný poplatek s účinkem rovnocenným clu?
5. Musí být článek 110 Smlouvy o fungování Evropské unie vykládán v tom smyslu, že takové opatření, jako je opatření stanovené ve výše uvedeném zákoně ze dne 16. prosince 2022 k tíži registrovaných ropných společností, které byly v roce 2022 určeny jako primární účastníci pro naftu, plynový olej a benzínové produkty, představuje diskriminující vnitrostátní zdanění?
6. Musí být čl. 107 odst. 1 a čl. 108 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie vykládán v tom smyslu, že takové opatření, jako je opatření stanovené ve

výše uvedeném zákoně ze dne 16. prosince 2022, představuje novou státní podporu, která musí být oznámena Evropské komisi?

7. Je-li odpověď na první a druhou předběžnou otázku kladná, je článek 14 nařízení (EU) 2022/1854 ve výkladu uvedeném ve druhé otázce v rozporu s články 15, 16 a 17 Listiny základních práv Evropské unie a články 49 a 56 Smlouvy o fungování Evropské unie, jestliže připouští, že dočasný solidární příspěvek zavedený výše uvedeným zákonem ze dne 16. prosince 2022 je pro registrované ropné společnosti, které byly v roce 2022 určeny jako primární účastníci pro naftu, plynový olej a benzínové produkty, stanovena ve výši 7,80 eur na metr krychlový produktů, které byly propuštěny ke spotřebě v době od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2023, aniž je stanoven opravný mechanismus, který umožňuje, aby byla vrácena platba poplatku překračujícího částku vypočtenou podle nařízení (EU) 2022/1854?

8. Je-li odpověď na první a druhou předběžnou otázku kladná, je článek 14 nařízení (EU) 2022/1854 ve výkladu popsáném ve druhé otázce a článek 15 téhož nařízení v rozporu s obecnou zásadou právní jistoty a zákazu zpětné účinnosti zákonů, jestliže připouštějí, že se výše dočasněho solidárního příspěvku zavedeného výše uvedeným zákonem ze dne 16. prosince 2022 vypočte u registrovaných ropných společností, které byly v roce 2022 určeny jako primární účastníci pro naftu, plynový olej a benzínové produkty, z produktů, které byly v době od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2023 propuštěny ke spotřebě, ačkoliv toto nařízení a tento zákon vstoupily v platnost teprve 8. října 2022, resp. 22. prosince 2022?

9. Může Ústavní soud, pokud by musel na základě odpovědí na výše uvedené předběžné otázky dospět k závěru, že výše uvedený zákon ze dne 16. prosince 2022, který provádí nařízení (EU) 2022/1854, porušuje jednu nebo více povinností vyplývajících z ustanovení zmíněných v těchto otázkách, s konečnou platností zachovat účinky uvedeného zákona ze dne 16. prosince 2022, aby zamezil rozpočtovým problémům, které by způsobilo prohlášení neplatnosti zákona bez provedení jeho změny, a aby zajistil, že lze naplnit cíl solidárního příspěvku zavedeného nařízením (EU) 2022/1854?

Relevantní ustanovení mezinárodního a unijního práva

Článek 1 dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod

Články 28, 30, 49 a 56, čl. 107 odst. 1, čl. 108 odst. 3, čl. 110 odst. 1 a 2, články 113 a 115, čl. 122 odst. 1, článek 288 SFEU

Články 15, 16, 17, 20 a 21 Listiny základních práv Evropské unie

Nařízení Rady (EU) 2022/1854 ze dne 6. října 2022 o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie, zejména články 14, 15 a 16, jakož i body 50 až 54 odůvodnění

Oznámení Komise o prosazování pravidel státní podpory vnitrostátními soudy (Úř. věst. 2021, C 305, s. 1)

Relevantní judikatura ESLP

Rozsudky ze dne 11. prosince 2018, *Lekić v. Slovinsko*, ECLI:CE:ECHR:2018:1211JUD003648007, § 94 až § 95, a ze dne 7. června 2012, *Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano v. Itálie*, ECLI:CE:ECHR:2012:0607JUD003843309, § 187 až § 188

Relevantní unijní judikatura

Rozsudky ze dne 26. dubna 2018, *ANGED* (C-233/16), ze dne 3. března 2020, *Vodafone Magyarorszá*g (C-75/18), ze dne 13. listopadu 2018, *Čepelnik* (C-33/17), ze dne 22. ledna 2013, *Sky Österreich GmbH* (C-283/11), ze dne 4. května 2016, *Pillbox 38* (C-477/14), a ze dne 6. prosince 2018, *FENS* (C-305/17), ze dne 2. října 2014, *Orgacom* (C-254/13, bod 28), ze dne 20. září 2000, *Michaïlidis* (C-441/98 a C-442/98), ze dne 18. července 2013, *P Oy* (C-6/12), ze dne 10. června 2010, *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* (C-140/09), ze dne 4. června 2015, *Kernkraftwerke Lippe-Ems* (C-5/14), ze dne 8. září 2010, *Winner Wetten* (C-409/06), a ze dne 28. února 2012, *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne* (C-41/11)

Relevantní ustanovení vnitrostátního práva

Grondwet (Ústava Belgie)

Články 10 a 11, které stanoví zásadu rovnosti resp. zákazu diskriminace.

Článek 16 o právu na vlastnictví

Článek 170 o daňové kompetenci federálního zákonodárce

Článek 172 o rovném zacházení při zdanění a zákazu osvobození od daně nebo daňových úlev bez právního základu

Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector (zákon ze dne 16. prosince 2022, kterým se zavádí dočasný solidární příspěvek k tíži ropného odvětví), kterým má být částečně provedeno nařízení 2022/1854 (dále jen „zákon“)

Wetboek van economisch recht (hospodářský zákoník), článek II.3

Wet van 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen (zákon ze dne 22. prosince 2009 o obecné úpravě spotřební daně), článek 6 § 2

Koninklijk besluit van 5 februari 2019 ter bepaling van de maatregelen inzake de bevoorrading van aardolie en aardolieproducten op internationaal en nationaal niveau (královský výnos ze dne 5. února 2019, kterým se stanoví opatření k zásobování ropou a ropnými produkty na mezinárodní a vnitrostátní úrovni)

Stručné shrnutí skutkového stavu a původního řízení

- 1 Dne 16. prosince 2022 byl za účelem částečného provedení nařízení 2022/1854 schválen zákon, kterým se zavádí dočasný solidární příspěvek k tíži ropného odvětví (dále jen „zákon“). Cílem zákona je, aby energetické společnosti, které z důvodu energetické krize dosahovaly nadměrných zisků, odváděly dočasný solidární příspěvek k financování podpurných opatření pro domácnosti a podniky, které jsou postiženy důsledky krize.
- 2 Všech pět žalobkyň jsou registrované ropné společnosti, které stát před rokem 2022 určil jako takzvané primární účastníky pro naftu, plynový olej a benzínové produkty a které jsou podle zákona povinné tento solidární příspěvek odvádět (dále společně „žalobkyně“). Žalobkyně podaly k Grondwettelijk Hof (Ústavní soud, Belgie) žalobu na zrušení zákona, na jejíž podporu uvedly několik žalobních důvodů, které se do velké míry překrývají.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 3 K první otázce žalobkyně uvádí, že zákon porušuje články 10, 11 a 172 Ústavy ve spojení s nařízením 2022/1854.
- 4 Tento zákon totiž nemá platný právní základ, jelikož se zakládá na nařízení 2022/1854, které bylo přijato na základě čl. 122 odst. 1 SFEU. Tento článek umožňuje Radě přijímat opatření přiměřená hospodářské situaci. Dočasný solidární příspěvek podle nařízení 2022/1854 ovšem slouží k odčerpání a přerozdělení nadměrných zisků v ropném odvětví. Opatření proto musí být považováno za přímou daň a mělo se zakládat na článku 115 SFEU.
- 5 Ministerraad (Rada ministrů) oponuje, že zákon, je-li nařízení 2022/1854 neplatné, má stále ještě právní základ ve vnitrostátním právním řádu. Solidární příspěvek je daň, která spadá do daňové pravomoci státu. Článek 122 odst. 1 SFEU navíc představuje speciálnější právní základ pro harmonizaci daní, než obecný článek 115 SFEU a proto se každopádně jedná o platný právní základ.
- 6 Ke druhé otázce žalobkyně uvádí, že solidární příspěvek nelze považovat za „rovnocenné vnitrostátní opatření“ ve smyslu čl. 14 odst. 2 nařízení 2022/1854,

jelikož v tom případě by se musel zakládat na skutečně dosažených nadměrných ziscích. V projednávané věci tomu tak není, protože podle zákona platí nevyvratitelná domněnka, že podniky dosáhly nadměrných zisků a daň dluží v každém případě.

- 7 Příspěvek se vypočítá na základě množství ropných produktů, které jsou zpracovány a propuštěny ke spotřebě, a nikoliv na základě dosaženého zisku. Opatření tak neplní podmínky nařízení, protože nesleduje tentýž cíl (není zaměřené na nadměrné zisky) a má jinou osobní působnost, jinou metodu výpočtu a jinou použitelnou sazbu.
- 8 Podle názoru Rady ministrů je argumentace žalobkyň nepřijatelná a každopádně neopodstatněná. Unijní normotvůrce totiž přiznal při zavedení vnitrostátní právní úpravy prostor pro uvážení.
- 9 Ke třetí otázce žalobkyně uvádí, že zákon porušuje články 10, 11 a 172 Ústavy, případně ve spojení s nařízením 2022/1854. Je diskriminující, protože oblast jeho působnosti zahrnuje registrované ropné společnosti v oblasti rafinace a osm registrovaných ropných společností, které belgické orgány v roce 2022 určily jako primární účastníky pro naftu, plynový olej a benzínové produkty. Podniky v odvětví zemního plynu a uhlí, které ovšem nařízením 2022/1854 zmiňuje, nebyly chybně do této oblasti působnosti zahrnuty. Uvedený zákon navíc nakládá s obchodníky s ropnými produkty stejně, jako s podniky působícími v oblasti těžby, dobývání a rafinace ropy. Nařízením ovšem na tyto obchodníky necílí. Toto vymezení proto není slučitelné se zásadou rovnosti.
- 10 Rada ministrů argumentuje, že oblasti uhlí a zemního plynu je možné vyloučit, protože se uhlí a zemní plyn v Belgii (již) netěží. Žalobkyně na to odpověděly, že ani ropa se v Belgii netěží.
- 11 Ke čtvrté otázce žalobkyně uvádí, že zákon porušuje články 10, 11 a 172 Ústavy, případně ve spojení s článkem 30 SFEU a nařízením 2022/1854. Paušální poplatek zavedený tímto zákonem, který se vypočítá na základě objemu dovezených ropných produktů, představuje poplatek s účinkem rovnocenným dovoznímu clu fiskální povahy, která jsou podle článku 30 SFEU zakázána. Dočasný solidární příspěvek je finanční zatížení, které Belgie ukládá z důvodu překročení hranice jednostranně na ropu, která je zbožím ve smyslu unijního práva. Opravný mechanismus zavedený belgickým zákonodárcem na tom nic nemění, jelikož v něm byl stanoven solidární příspěvek, který odpovídá minimálně částce splatného dovozního poplatku.
- 12 Podle názoru Rady ministrů zákon neporušuje článek 30 SFEU. Zdanitelným plněním totiž není překročení hranice nebo dovoz, nýbrž množství zpracované surové ropy, resp. množství zpracovaných ropných produktů, které jsou propuštěny ke spotřebě. Kromě toho se jedná o interní daň, která je systematicky ukládána jak z dovezených, tak i tuzemských výrobků, nezávisle na jejich původu nebo určení.

- 13 K páté otázce žalobkyně tvrdí, že nebude-li solidární příspěvek považován za poplatek s účinkem rovnocenným clům fiskální povahy, je přesto diskriminující daň, jejímž cílem je zvýhodnění tuzemských produktů. Příspěvek se totiž vybírá pouze z ropy, tedy produktu, který je výlučně dovážen a v Belgii se netěží, a nikoliv z jiných energetických produktů, kterou jsou získávány v Belgii. Solidární příspěvek je proto v rozporu s čl. 110 prvním pododstavcem SFEU, protože daň ze stejných tuzemských výrobků je vypočtena jiným způsobem, což vede k nižšímu zdanění těchto stejných výrobků.
- 14 V každém případě solidární příspěvek porušuje čl. 110 druhý pododstavec SFEU, protože oslabuje konkurenční postavení ropného odvětví a ropu jako produkt s cílem chránit a posílit postavení konkurenčních belgických produktů na trhu.
- 15 Podle názoru Rady ministrů se o porušení článku 110 SFEU nejedná. Opatření se opírá o objektivní kritéria, která nestanoví rozdílné zacházení na základě toho, zda byly dotčené produkty vyrobeny v Belgii nebo v zahraničí. Tato kritéria se totiž týkají množství produktů, které jsou zpracovány a propuštěny ke spotřebě, a nikoliv jejich belgického nebo zahraničního původu. Účelem nebo cílem zákona v žádném případě není ochrana místní výroby dotčeného produktu, protože stejné produkty jako je ropa nebo konkurenční produkty, jejichž výroba a složení jsou podobné, se v Belgii jednoduše nevyrábí.
- 16 K šesté otázce žalobkyně uvádí, že se jedná mimo jiné o porušení článku 107 SFEU, jelikož zákon zavádí solidární příspěvek pouze pro ropné odvětví. Článek 107 odst. 1 SFEU brání takovému daňovému opatření, které neplatí pro oblast zemního plynu a uhlí ani pro celé ropné odvětví, ačkoliv jsou tyto oblasti uvedeny v dotčeném ustanovení nařízení 2022/1854.
- 17 Podle rozsudku Soudního dvora ze dne 26. dubna 2018, ANGED (C-233/16), může dlužník daně ve sporu o legalitu daňových předpisů ve vztahu k unijnímu právu tvrdit, že tato ustanovení porušují ustanovení o státní podpoře. Navíc jsou splněny všechny prvky státní podpory.
- 18 Vzhledem k tomu, že opatření podpory zavedené zákonem nebylo oznámeno Komisi, jedná se o porušení čl. 108 odst. 3 SFEU.
- 19 Podle názoru Rady ministrů je tento argument nepřipustný, protože podle rozsudku Vodafone Magyarorszá (C-75/18) a oznámení Komise o prosazování pravidel státní podpory se žadatel nemůže dovolávat protiprávnosti opatření podpory, aby se vyhnul placení daně.
- 20 Zákon v projednávané věci neposkytuje žádnou výhodu v podobě selektivní podpory. Žalobkyně neprokázaly, že se tímto zákonem zavádí nerovné zacházení s hospodářskými subjekty, které se nacházejí ve srovnatelné skutkové a právní situaci (podniky z ropného odvětví, na které se vztahuje zákon, a podniky z téhož odvětví, na které se zákon nevztahuje), a použily nesprávný referenční rámec, protože ten zahrnuje i uhlí a plyn. Kromě toho není prokázáno, do jaké míry toto

opatření narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž nebo je způsobilé ovlivnit obchod.

- 21 K sedmé otázce žalobkyně uvádí, že zákonodárce přijetím čl. 4 § 3 zákona porušil články 10, 11 a 172 Ústavy ve spojení se svobodou podnikání zaručenou článkem II.3 hospodářského zákoníku, články 15 a 16 Listiny, články 49 a 56 SFEU, jakož i nařízení 2022/1854. Toto ustanovení upravuje opravný mechanismus, který může vést pouze k platbě, nikoliv ale k vrácení. Výše solidárního příspěvku se řídí množstvím produktů vynásobených určitou částkou za jednotku příslušného produktu. Dlužná částka může tedy mnohonásobně překračovat skutečně dosažené zisky a ohrozit existenci podniku. To představuje omezení svobody podnikání, které není nezbytné a přinejmenším není přiměřené sledovanému cíli.
- 22 Rada ministrů tvrdí, že zákon pouze provádí podmínku nařízení 2022/1854, podle které je nezbytné dosáhnout rovnocennými vnitrostátními opatřeními příjmy, které jsou srovnatelné s odhadovanými výnosy ze solidárního příspěvku nebo vyšší, a že nelze vycházet z toho, že opravný mechanismus působí pouze jedním směrem. Solidární příspěvek navíc nepředstavuje nepřiměřené zatížení pro podniky.
- 23 Ohledně osmé otázky žalobkyně tvrdí mimo jiné, že došlo k porušení zásady zákazu zpětné účinnosti zákonů, jakož i zásady legality a zásady předvídatelnosti. Zákon zavedl solidární příspěvek pro produkty, které byly dovezeny nebo propuštěny ke spotřebě po 1. lednu 2022; má tedy zpětnou účinnost. Nejedná se o daň ze stavu, který je ze [své] podstaty trvalý, nýbrž o daň, která vzniká pouhým propuštěním ke spotřebě, dovozem nebo zpracováním ropných produktů. Příspěvek se vypočítává jednou za půl roku a nemá nic společného se zálohou, protože účtovanou částku po konečném určení nadměrných zisků již nelze zúčtovat nebo vrátit. Zákonodárce nevysvětlil, proč je zpětně účinný poplatek nezbytný ve všeobecném zájmu. Poplatek není slučitelný ani s účelem nařízení 2022/1854, protože se solidární příspěvek použije na snížení rozpočtového deficitu.
- 24 Podle názoru Rady ministrů zákon nemá zpětnou účinnost. Sporný solidární příspěvek je přímou daní, jejíž výše je s konečnou platností určena až na konci zdanitelného období, tedy poprvé k 31. prosinci 2022. Podpůrně lze případnou zpětnou účinnost odůvodnit cílem obecného zájmu, kterým je zajistit cenovou dostupnost energií. Nařízení 2022/1854 rovněž výslovně povoluje zavedení dočasného solidárního příspěvku před rokem 2022.
- 25 K deváté otázce Rada ministrů pro případ, že by Ústavní soud měl rozhodnout o neplatnosti některých nebo všech ustanovení, podpůrně navrhuje, aby jejich účinnost byla s konečnou platností zachována v minulosti a případně nejpozději do 30. června 2024. Zrušení platnosti zákona by totiž vedlo k závažným rozpočtovým problémům a významnému snížení rozpočtových příjmů ve výši zhruba 600 milionů eur.

- 26 Podle názoru žalobkyň není možné účinky zákona zachovat a musí existovat možnost podat účinný opravný prostředek k soudu.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 27 Žalobkyně zaprvé ve stručnosti uvádí, že čl. 122 odst. 1 SFEU není platným právním základem pro nařízení 2022/1854.
- 28 Ústavní soud nemá pravomoc rozhodnout o této otázce a Soudní dvůr k tomu dosud neměl příležitost. U Tribunálu [Evropské unie] je ovšem projednáváno několik žalob na zrušení tohoto nařízení, v nichž žalobci tvrdí, že čl. 122 odst. 1 SFEU není platným právním základem pro toto nařízení.
- 29 Jakožto soud, jehož rozhodnutí již nelze napadnout opravným prostředkem vnitrostátního práva, je Ústavní soud na základě článku 267 SFEU povinen předložit první předběžnou otázku.
- 30 Zadruhé žalobkyně namítají osobní působnost zákona, protože s podnikateli v ropném odvětví je zacházeno rozdílně a odvětví uhlí a zemního plynu je z oblasti působnosti vyloučeno. Kritizují rovněž základ pro výpočet solidárního příspěvku, protože ten nevychází z nadměrných zisků, nýbrž z množství ropných produktů propuštěných ke spotřebě. To vede k diskriminaci.
- 31 Obecná zásada rovnosti resp. zákazu diskriminace zakotvená v člancích 10 a 11 Ústavy, nevylučuje, aby se skupinami osob bylo zacházeno rozdílně, pokud se tyto rozdíly zakládají na objektivním kritériu a jsou přiměřeně odůvodněné, a brání tomu, aby se skupinami osob, které se nachází ve významně odlišných situacích, bylo bez přiměřeného odůvodnění zacházeno stejně. Článek 172 Ústavy je speciálním vyjádřením těchto zásad v daňových záležitostech.
- 32 V člancích 14, 15 a 16 nařízení 2022/1854 a bodech 50 až 54 odůvodnění tohoto nařízení jsou stanoveny podmínky pro solidární příspěvek.
- 33 Podle čl. 14 odst. 1 [druhé] poloviny věty nařízení 2022/1854 mohou členské státy odchylně od výše uvedených ustanovení zavést „rovnocenná vnitrostátní opatření“. Podle čl. 14 odst. 2 tohoto nařízení členské státy zajistí, aby zavedená rovnocenná vnitrostátní opatření měla podobné cíle jako dočasný solidární příspěvek podle tohoto nařízení, aby se na ně vztahovala podobná pravidla jako na tento příspěvek a aby přinášela přinejmenším výnosy srovnatelné s odhadovanými výnosy ze solidárního příspěvku.
- 34 Záměrem belgického zákonodárce bylo zavést tímto zákonem rovnocenné vnitrostátní opatření ve smyslu čl. 14 odst. 2 nařízení 2022/1854. Zákon má jinou oblast použití než toto nařízení, protože platí pro ropné společnosti a registrované ropné společnosti, které byly určeny jako primární účastníci pro naftu, plynový olej a benzínové produkty. Neplatí pro oblast uhlí a plynu, protože relativní podíl

- černého uhlí na belgické spotřebě energie je zanedbatelný a zemní plyn se v Belgii netěží.
- 35 Rovněž metoda výpočtu příspěvku se liší od výpočtu stanoveného v nařízení 2022/1854. S cílem zajistit, aby belgická opatření přinášela výnosy požadované v čl. 14 odst. 2 nařízení 2022/1854, zavedl zákonodárce opravný mechanismus.
- 36 Podle názoru žalobkyň tento zákon diskriminujícím způsobem porušuje nařízení 2022/1854. Legislativní oddělení Belgische Raad van State (Belgická státní rada) ohledně osobní působnosti tohoto zákona uvedlo, že neexistuje důvod, aby některé společnosti a stálé provozovny se ziskovou činností v odvětví ropy, zemního plynu, uhlí a rafinace nepodléhaly solidárnímu příspěvku. To by totiž mohlo vést k tomu, že některá odvětví budou v porovnání s jinými zvýhodněna, což může narušovat hospodářskou soutěž na trhu s energiemi.
- 37 Opatření podle zákona mají podobné cíle jako nařízení, a to podporu domácností a podniků, které trpí energetickou krizí. Metoda výpočtu příspěvku se naproti tomu ohledně základu a procentní sazby opět od definice příspěvku v nařízení 2022/1854 liší. Výpočet se zakládá na určitém množství produktu a nikoliv na zdanitelném zisku, protože by bylo velmi obtížné zjistit výši zisků v ropném odvětví.
- 38 Členské státy musí mít určitý prostor pro uvážení, aby mohly příspěvek stanovený nařízením integrovat do mechanismu zdanění, který je pro ně běžný a známý a který jim nejen umožňuje zavést příspěvek do 31. prosince 2022, jak stanoví čl. 14 odst. 3 nařízení 2022/1854, nýbrž jej použít „s dodatečně včasným dopadem“, jak požaduje čl. 17 odst. 1 první věta. Vystává ovšem otázka, zda tyto argumenty postačují k odůvodnění takto rozdílného mechanismu zdanění.
- 39 Tyto pochybnosti jsou důvodem druhé předběžné otázky.
- 40 Podle názoru žalobkyň článek 4 zákona zakládá bezdůvodné rovné zacházení s různými společnostmi a nerovné zacházení s ropnými společnostmi, které byly určeny jako primární účastníci pro naftu, plynový olej a benzínové produkty, na jedné straně, a ropnými společnostmi, u kterých tomu tak není, a podniky v oblasti uhlí a plynu na straně druhé.
- 41 Zásada rovnosti a zákazu diskriminace je zakotvena v člancích 20 a 21 Listiny. Připouští-li nařízení 2022/1854 zavedení takového vnitrostátního opatření, jako je opatření stanovené zákonem, vystává otázka, zda je nařízení v tomto výkladu slučitelné s články 20 a 21. Tato otázka je důvodem třetí předběžné otázky.
- 42 Podle názoru žalobkyň představuje paušální poplatek vypočtený na základě množství produktu poplatek s účinkem rovnocenným clu, který je podle článků 28 a 30 SFEU zakázán.
- 43 Poplatek s účinkem rovnocenným clu byl definován v rozsudku Soudního dvora ze dne 6. prosince 2018 ve věci Fens (C-305/17, bod 29). Podle tohoto rozsudku

spočívá podstatný rys poplatku s rovnocenným účinkem, který jej odlišuje od vnitrostátní daně obecné povahy, v okolnosti, že poplatek se týká výlučně produktu, který jako takový překračuje hranice, kdežto vnitrostátní daň se vztahuje na dovážené, vyvážené i tuzemské produkty (rozsudek Fens, C-305/17, bod 37; viz rovněž rozsudky ze dne 2. října 2014, Orgacom, C-254/13, bod 28, jakož i ze dne 20. září 2000, Michailidis, C-441/98 a C-442/98, bod 22).

- 44 Sporný solidární příspěvek byl stanoven částkou 7,80 eur za metr krychlový produktů „propuštěných ke spotřebě“ v období od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2023. Výraz „propuštění ke spotřebě“ je definován v čl. 6 § 2 zákona ze dne 22. prosince 2009 o obecné úpravě spotřební daně.
- 45 Opravné prostředky podané žalobkyněmi vyvolávají pochybnosti ohledně otázky, zda solidární příspěvek z „produktů propuštěných ke spotřebě“ představuje poplatek s účinkem rovnocenným clu ve smyslu článku 30 SFEU nebo obecnou vnitrostátní daň ve smyslu článku 110 SFEU.
- 46 Tyto pochybnosti jsou důvodem čtvrté a páté předběžné otázky.
- 47 Podle názoru žalobkyň představuje vynětí odvětví zemního plynu a uhlí z oblasti použití zákona státní podporu, která nebyla předem oznámena Komisi.
- 48 Články 107 a 108 SFEU stanoví pravidla pro poskytování státních podpor, která mají zajistit, aby státní podpory nenarušovaly nebo nemohly narušit hospodářskou soutěž.
- 49 Ústavní soud není oprávněn posoudit, zda jsou podpory slučitelné s vnitřním trhem, protože tato otázka spadá do pravomoci unijních orgánů. Naproti tomu může zkoumat, zda sporné ustanovení je v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU, jelikož toto ustanovení provádí opatření podpory, která předtím nebyla Komisi oznámena (v tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2013, P Oy, C-6/12, bod 38).
- 50 Je nezbytné zkoumat, zda musí být dočasný solidární příspěvek případně oznámen Komisi, protože platí pouze pro odvětví ropy, nikoliv ale pro odvětví uhlí a zemního plynu.
- 51 Čtyři kumulativní podmínky pro kvalifikaci jako podpory jsou uvedeny mimo jiné v rozsudku Soudního dvora ze dne 10. června 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, bod 31). Kromě toho je pojem podpory obecnější než dotace a zahrnuje zásahy, které snižují náklady, jež obvykle zatěžují rozpočet podniku (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. června 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, bod 71). Podle posledně uvedeného rozsudku jsou zakázána i selektivní opatření, která zvýhodňují určité podniky nebo odvětví výroby (body 73 až 74).

- 52 Posouzení selektivní povahy solidárního příspěvku ve světle článků 107 a 108 SFEU vykazuje řadu podobností s posouzením tohoto příspěvku z hlediska zásad rovnosti a zákazu diskriminace.
- 53 Opravné prostředky žalobkyň vyvolávají pochybnosti ohledně otázky, zda musí být solidární příspěvek považován za státní podporu, a pokud ano, zda měl být oznámen Komisi.
- 54 Tyto pochybnosti jsou důvodem šesté předběžné otázky.
- 55 Podle názoru žalobkyň solidární příspěvek porušuje právo na vlastnictví vyplývající z článku 16 Ústavy ve spojení s článkem 1 dodatkového protokolu k EULP, článku 17 Listiny a nařízení 2022/1854. Příspěvek totiž nebere v úvahu skutečně dosažené zisky, nýbrž se zakládá na nevyvratitelné domněnce nadměrných zisků, které se vypočítají na základě množství produktu propuštěných ke spotřebě, takže výše příspěvku může být mnohonásobně vyšší než skutečně dosažené zisky. To představuje nadměrné zatížení, které omezuje právo na vlastnictví a podnikatelskou svobodu.
- 56 Každý zásah do vlastnických práv musí být upraven dostatečně přístupným a přesným zákonem (ESLP, 11. prosinec 2018, *Lekić v. Slovinsko*, § 94 až § 95; 7. červen 2012, *Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano v. Itálie*, § 187 až § 188) a představovat spravedlivou rovnováhu mezi potřebami obecného zájmu a potřebami práva na respektování vlastnictví.
- 57 Ústavní soud musí při přezkumu zákona ve vztahu ke svobodě podnikání zohlednit články 15 a 16 Listiny, jakož i články 49 a 56 SFEU, které mají dosah odpovídající svobodě podnikání.
- 58 Svoboda podnikání není absolutní. Vnitrostátní opatření, která mohou bránit výkonu základních svobod zaručených unijním právem, mohou být za určitých podmínek přípustná (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 13. listopadu 2018, *Čepelník d.o.o.*, C-33/17, bod 42, ze dne 22. ledna 2013, *Sky Österreich GmbH*, C-283/11, body 45 až 50, a ze dne 4. května 2016, *Pillbox 38*, C-477/14, body 157 až 160). Vnitrostátní zákonodárce postupuje nepřiměřeně pouze tehdy, pokud omezuje svobodu podnikání, aniž je to nezbytné, nebo není-li toto omezení přiměřeně sledovanému cíli.
- 59 Vyvstává otázka, zda je opravný mechanismus zákona, který neumožňuje vrácení částky převyšující částku vypočtenou podle nařízení 2022/1854, slučitelný s právem na vlastnictví a svobodou podnikání.
- 60 Tyto pochybnosti jsou důvodem sedmé předběžné otázky.
- 61 Podle názoru žalobkyň je zákon účinný zpětně, protože jím zavedený solidární příspěvek platí pro produkty, které byly dovezeny nebo ke spotřebě propuštěny od 1. ledna 2022, ačkoliv zákon vstoupil v platnost až 22. prosince 2022.

- 62 Zákaz zpětné účinnosti zákonů je výrazem zásady právní jistoty a jeho cílem je zabránit právní nejistotě pro jednotlivce. Zpětná účinnost je odůvodněná pouze tehdy, je-li nezbytná k dosažení cíle obecného zájmu.
- 63 Články 14 a 15 nařízení 2022/1854 umožňují, aby se výše dočasného solidárního příspěvku zavedeného zákonem vypočetla z produktů, které byly v době od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2023 propuštěny ke spotřebě, ačkoliv toto nařízení a zákon vstoupily v platnost až 8. října 2022, resp. 22. prosince 2022. Vystává otázka, zda je to slučitelné s obecnou zásadou právní jistoty a zásadou zákazu zpětné účinnosti zákonů.
- 64 Tyto pochybnosti jsou důvodem osmé předběžné otázky.
- 65 Rada ministrů podpůrně navrhuje, aby účinky případně zrušených ustanovení zákona byly ve vztahu k již vybraným částkám zachovány, a poukazuje přitom na rozpočtové problémy, k nimž by zrušení vedlo.
- 66 Navíc by v případě zrušení zákona již nebyl dlužný subsidiární poplatek, čímž by došlo k ohrožení cíle solidárního příspěvku upraveného nařízením č. 2022/1854, totiž reagovat na nadměrné zisky a zmírnit tak mimořádný vývoj cen na trzích s energiemi, a vznikla by právní mezera nepříznivá pro unijní právo.
- 67 Ústavní soud musí zohlednit omezení vyplývající z unijního práva pro zachování účinku vnitrostátních norem, které musejí být zrušeny, jelikož porušují toto právo (rozsudky Soudního dvora ze dne 8. září 2010, Winner Wetten, C-409/06, EU:C:2010:503, body 53 až 69 a dne 28. února 2012, Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne, C-41/11, EU:C:2012:103, body 56 až 63).
- 68 To je důvodem deváté předběžné otázky.